

Nyhetsbrev från C-J Natur. **Julspecial 2023.**

Ännu ett år har strax gått. Otroligt vad snabbt tiden går. Kanske är det för att man har roligt. Kanske för att man har mycket att stå i. Eller båda rentav :) Året har varit händelserikt och jag ser tillbaka på massor av fina timmar vid vatten, trevliga möten med människor och alla dagar vid datorn när jag känner att jag gör något betydelsefullt; att stärka natur och vatten och göra dem mer hållbara. Att bidra till fiskevårdsområdenas, kommunernas, vattenrådets och företagets arbete med vatten och natur känns bra!

I denna julspecial kommer du få läsa om ett av mina expertområden: fiskevårdsplaner. Därtill om ekosystemtjänster, kalkning, lite om utförda uppdrag och så kommer jag såklart ge er ett och annat julklappstips.

När jag skriver detta i början av december har det på samma sätt som i slutet av 2022 blivit kallt och vintrigt. Utanför mitt kontor ligger ca två decimeter snö. Sjöarna har redan lagt sig, åtminstone små och medelstora, och om vintern blir lång så kan det bli problem med syrebrist i produktiva vatten.

NYHETSREV DEC 2023. C-J NATUR

Grundbult i förvaltning av vattenmiljöer!

Fiskevårdsplaner hette det från start och jag har valt att använda detta namn eftersom jag tycker det säger mest om vad det är. En plan för fiskets bedrivande och förvaltning av vattenresursen. Sen jag skrev mina första planer för drygt 15 år sedan har det hänt mycket. Jag har idag utvecklat ett eget koncept som kan uppdateras årligen. Genom att uppdatera viktiga checkpoints så skapas en levande plan som är lätt att åskåda. Viktiga checkpoints är vad som utförts under året, mätresultat, fiskekortsstatistik och så den viktiga bedömningen kring fisketryck kontra produktion. Ibland passar det bättre med en vattenvårdsplan som har mer fokus på vattenkvalitet och åtgärder på land och i vatten för att komma till rätta med övergödning. Det är viktigt att besöka området där planen tas fram och ofta ingår olika undersökningar i form av elfisken, nätprovfisken, musselinventeringar, mätningar, kontroller av miljögifter med mera. Planerna har en tydlig koppling till EU:s vattendirektiv och regionala och nationella miljömål så med en plan kan föreningen kommunicera tydligare med myndigheter och via olika stödsystem. En plan får viktig bäring på miljöövervakning, kalkning, åtgärder och fiskförvaltning. Allt i ett och lätt att hålla reda på! Fiskevårds- och vattenvårdsplan är ett av grundbultarna i all vattenförvaltning. Har ni ingen plan i er förening? Hör av er!

Läs mer/exempel: <https://www.allgunnensfvo.se/foreningsinfo/dokument/>

Alla vattenområden ska ha en egen plan!

NYHETSREV DEC 2023. C-J NATUR

2023 års uppdrag visar fin bredd!

Under 2023 har jag haft följande uppdrag:

- Fiskevårdsplan för den värdefulla Ivösjön, Skånes största sjö.
- Uppföljning i Nimmern och vattenvårdsplan för densamma.
- Skapande av hemsidor för fiskevårdsområden.
- Naturvärdesinventeringar i ett 10-tal kommuner inom detaljplaner, företagsetableringar och som underlag till kunskap om flora och fauna.
- Bedömningar och rådgivningar gällande miljömål.
- Rådgivningar kring naturmiljöer.
- Fiskvandningsprojekt med förslag på fiskvägar, vägtrummor och andra vattendragsåtgärder.
- Makrofytinventeringar i sjöar.
- Elprovfisken i Kalmar län på uppdrag av Länsstyrelsen Kalmar.
- Elprovfisken i Torsås kommun.
- Fiskprojekt i Alsterån, Badebodaån med flera områden.
- Uppdrag kring fiskbestånd, miljögifter och vattenkvalitet i den säregna och stora sjön Skagern.
- Trädinventeringar.
- Inventeringar av musslor i sjöar och vattendrag.
- Artinventeringar i vattendrag.
- Uppföljningsarbete kring våtmarker och förslag på återvätning, fosfordammar med flera åtgärder för att bromsa näringsläckage och gynna biologisk mångfald.

I arbetet har ingått planering, upplägg och design av fältmoment, förvaltningsråd, rapportering av olika data, kartstudier/GIS-arbete, skrivelser/utlåtanden och alltifrån små till stora rapporter.

Läs mer/exempel 1: <https://www.skagern.com/post/resultatet-f%C3%B6r-provfisket-2023>

Läs mer/exempel 2: www.nimmern.se

Vi går gärna på en spång för att hålla oss torra om fötterna. Det gör ödlorna också!

Väderfenomen!

Vi som är ute i fält ofta förundras över och blir ständigt påmind om vädrets krafter. Satt för lite sedan och hörde på en podd där ett par fiskare berättade om hur en åskblixtn hade träffat en av dem. Det hade gått bra. Jag vet inte hur många gånger jag varit ute vid vatten när åskan gått. Inget bra läge, och speciellt inte i en båt ute på en sjö. Har blivit mer och mer skraj för detta och det har hänt under senare år att jag väntat en stund med att åka ut på sjön tills ovädret gått förbi. Det tar ofta bara någon timma trots allt... Men är det vanligt att blixten slår ner i människor? Nja, det är inte så många personer som drabbas men det är ändå runt 1-5 personer per år som har oturen. Runt 1 person dör av nedslaget. De där gamla sanningarna att man ska sätta sig i en bil är nog bra än idag men bilarna är sämre i och med andra material. Håll inte på med elektriska apparater och håll dig helst inomhus är bra råd. Jag läser några av SVT:s sidor om åska och där redovisas att det i Syd- och

NYHETSREV DEC 2023. C-J NATUR

Mellansverige är runt 20 åskdagar per år. Tycker åska har blivit vanligare på senare år, kanske har detta att göra med klimatförändringarna. När det blir mer kraft i vädersystemen borde detta betyda att det blir mer åska. Åska blir det när kall och varm luft möts. Det sker runt 100 000 nedslag årligen. Inte så konstigt att man hittar spår i träd efter åsknedslag... Var försiktig!

Läs mer:

<https://www.svt.se/vader/blixtar-och-dunder>

<https://www.krisinformation.se/detta-kan-handa/storm/aska>

Elfisken – en aktivitet som kan öka betydligt!

Elfiske är en välkänd och beprövad metod för att kartera fiskbestånd i vattendrag. Oftast elfiskar man på de grunda och strömsatta partierna och oftast är det laxfisk (öring och lax) man vill följa upp. Men metoden passar också bra för att dokumentera och få underlag till olika åtgärder. Även lugnflytande sträckor som inte är alltför djupa kan elfiskas och även sjöars strandzoner. Små arter och udda arter fångas sällan vid nätprovfisken och då är elfisken ett bra komplement till dessa. Det finns massor av vatten där ute som är i behov av elfiske. Småvatten, våtmarker, diken och mindre skogsvattendrag kan hysa en intressant fauna och dessa kan provtas och bli en viktig del i miljökontroll och inom naturvårdspotential. Vi ser mer och mer att småvatten får större betydelse i olika byggprojekt och detta kommer bli ännu viktigare i en framtid.

Under 2024 kommer jag ha ett bra erbjudande för de FVOF som vill elfiska sina vatten. Hör av dig! Även inom naturvärdesinventeringar kan jag bistå med elfisken då fiskbestånd kommer bli viktig artgrupp för att kunna bedöma vattendrag och göra klassningar utifrån visst naturvärde, påtagligt naturvärde, högt naturvärde och högsta naturvärde. Även kunskap om musslorna behövs ofta.

Åtgärder – stora som små är betydelsefulla!

Under 2022 var jag delaktig i ett biotopvårdsprojekt i Torsås kommun. I Bruatorpsån lade vi ut lekgrus, sten och block på flera sträckor. Under hösten 2023 elfiskade jag sträckorna och det var mycket gott om öring där åtgärder gjorts. På en del platser hade öringtätheterna nära dubblats! Biotopvård är en bra åtgärd som kan inspirera vattenägare. Rapport från 2023 års elfisken i Torsås kommun kan läsas via Bruatorpsåns vattenråds hemsida, <https://bruatorpsan.vattenrad.se/>

Läs mer: <https://media7.vattenrad.se/2022/08/Redovisning-av-biotopvard-i-Bruatorpsan-2022.pdf>

Bra landskapsvårdare är vattenbuffeln som på en del platser får beta intill vatten.

Ekosystemtjänster – en insikt som bör öka inom samhällets alla plan!

Vi har bara inlett kunskapen om vad mycket vi har att tacka naturen. Tjänster som naturen gör för oss brukar benämnas ekosystemtjänster. En del saker är kanske självklara som dricksvatten och insekters pollinering men vi tänker kanske sällan på detta i vardagen. Gröna ytor hjälper oss mot översvämningar. Att rena vatten som naturen gör åt oss på olika sätt skulle kosta samhället mångmiljonbelopp. Nutidsmänniskan behöver rekreation och återhämtning. Jag tror att vi måste se natur varje dag för att överleva. Bor eller jobbar man på en plats som bara har betong runt kan detta leda till depression. Att ha träd och buskar runt sig är viktigt. Naturen är komplex och ständigt görs nya upptäckter kring mediciner och olika typer av ämnen som kan hjälpa oss. Om naturen inte gav oss dessa tjänster skulle vi omöjligt kunna ersätta dem. Forskning & framsteg tog 2011 upp nedanstående fina exempel.

Nordamerikas fladdermöss är värda 23 miljarder dollar! Det är priset för den mängd insektsgift som skulle krävas för att skydda lantbrukarnas grödor om fladdermössen plötsligt slutade fånga skadeinsekter.

Hur skulle vi klara vår odling om inte insektsätare fanns och hur skulle vi klara att värja oss mot allaflugor och mygg om fåglar och fladdermöss inte fanns?

Läs mer:

<https://www.slu.se/globalassets/ew/org/centrb/cnv/publikationer/vagledning-est-webbversion.pdf>

Vatten finns ofta med på kulturhistoriska platser.

Minnen som jag tar med mig från säsongen 2023!

Trevliga dagar vid den fantastiska resursen Ivösjön, Skånes största sjö.

När jag observerade fladdermöss i Stockholm. De fanns där trots den enorma störningen från Essingeleden och hårdtytor runt omkring.

Den stora sjön Skagern och dess benägenhet att snabbt få stora vågor vid blåsig väder.

Trevliga dagar vid Nimmern. Där följde jag upp den invasiva arten vandrarmussla. Den hade inte ökat nämnvärt!

Alla organisationer inklusive FVOF måste ha en egen hemsida!

Under 2023 har jag jobbat med hemsidor på olika sätt. För ett par olika FVOF har jag skapat nya hemsidor med information om fisket, regler, info om fiskevårdsprojekt och en hel del annat också. På en hemsida kan föreningen informera fiskare om vad som är på gång och all information till medlemmar och utomstående blir så mycket lättare. Alla föreningar måste ha en egen hemsida och jag har ett bra erbjudande under 2024 för er FVOF som önskar en. För 20000 kr tar jag fram en komplett hemsida. Det föreningen behöver göra är att skapa ett konto på One (www.one.com), ett

NYHETSREV DEC 2023. C-J NATUR

av de större hemsidiprogrammen som finns. Andra program som jag har erfarenhet av är WIX. Hör av er om ni vill ha en fin hemsida till er förening!

Kalkning – ett fortsatt måste!

Har under 2023 fått flera påringningar från vattenägare och FVOF om att man sett kalkningen minska eller helt dras in. Vi har idag mindre surt regn och pH har gått uppåt i många vatten. I en del områden är situationen så pass mycket bättre än för 30 år sedan att man gott och väl kan avsluta kalkningen. Men sen finns det områden som är känsliga eftersom det finns metaller, kräftor, öring, musslor och inte minst viktig bytesfisk som rovfisken är beroende av. Dessa delar är känsliga och kan påverkas av en årlig surstöt under en vecka i februari eller som en långvarig effekt. Eftersom vi har varmare vatten, brunare vatten och stora förändringar i markanvändning så är mitt råd att vara mycket återhållsam med att minska kalkning. Att basera kalkning enbart på vattenprover är mycket svårt eftersom proverna enbart visar ett läge där och då provet tas och det är lätt att missa tiden då pH är så lågt. Med biologisk provtagning får man ett bättre underlag och det finns massor av småsjöar, runt 10-100 hektar, som är i behov av nätprovfiske för att kontrollera fiskrekrytering. I de områden där jag har rört mig mycket gjorde kommuner (ofta genom konsult) provfisket fram till 1990-tal men därefter har detta viktiga arbete avstannat. Vi skulle behöva täcka upp detta igen. Om ni har känsliga skogssjöar i er närhet, hör av er så kollar vi upp behovet av en kontroll.

Blir det några julklappsinköp i år?

Det blir säkert färre än vanligt för ekonomin går allt sämre. Vi är inne i en lågkonjunktur men det är få personer som säger det. Tidigare har lågkonjunkturer pratats massor om men inte denna gången. Det är nästan så man tror att det är ett farligt ord. Men kanske är det för att en del marknader fortsatt går bra. Det märks nog i gallerior där shoppingsugna minskar medan näthandeln går fortsatt starkt. Pratade med en person med lång erfarenhet inom åkeribranschen för lite sedan. Han menade att gods har minskat medan bilpaket ökat. Och det är väl mycket näthandeln. Det mesta, nästan allt, ska beställas hem idag! Men vad är en bra julklapp 24 december 2023? Ja, kanske är det i år mer passande än något annat år: En fiskedag eller naturdag 2024! Det finns en mängd företag och fiskevårdsområden som erbjuder fiske på olika sätt för alla åldrar. Varför inte ta med dina vänner på ett kräftfiske, en kanottur längs ett vattendrag eller ett efterlängtat fiske med guide. Detta blir mitt tips 2023! Ett annat tips som jag ger är kort och gott en svampbok! Det finns flera olika, en del inriktade på matsvamp, en del på allehanda arter. Vill du locka personer som är helt nya på ämnet, välj en enkel bok. I min egen bokhylla finns 3-4 böcker om svampar. En av de bättre tycker jag är Rymans och Holmåsens "Svampar" men jag kan säga att det tar några år i svampskogarna innan man får potentialen i den. Här finns lite olika böcker presenterade:

<https://www.svampar.se/litteraturtips/>

NYHETSBRIV DEC 2023. C-J NATUR

Nya projekt

Under 2024 kommer jag jobba med fiskrelaterade projekt, bland roliga projekt kan nämnas kring fiskarten asp. Planer kommer sättas samman och inventeringar av musslor och naturområden kommer genomföras. Ska inte avslöja alla i detta nu! Mer saker kommer presenteras på hemsidan.

Även 2024 vill tomten vill se fler hållbara vatten!

Ha nu bra kommande helger och en skön jul.

Hör gärna av dig!

Carl-Johan Månsson, Fiskerikonsulent, Filosofie Magister i Biologi

E-post: cjnatur@gmail.com

Hemsida: www.cjnatur.com

C-J Natur ser fram emot din kontakt och nya samarbeten under 2024!

